

Avoin tiede

Avoimet tutkimusaineistot – mitä seuraavaksi?

Hanna Lahdenperä, hanna.lahdenpera@tsv.fi
Suunnittelija, avoimen tieteen sihteeristö
Tieteellisten seurain valtuuskunta

Kolme teemaa

1. Aineistonhallintasuunnittelu
2. Tutkimusdata julkaisuna
3. Aineistojen uudelleenkäyttö

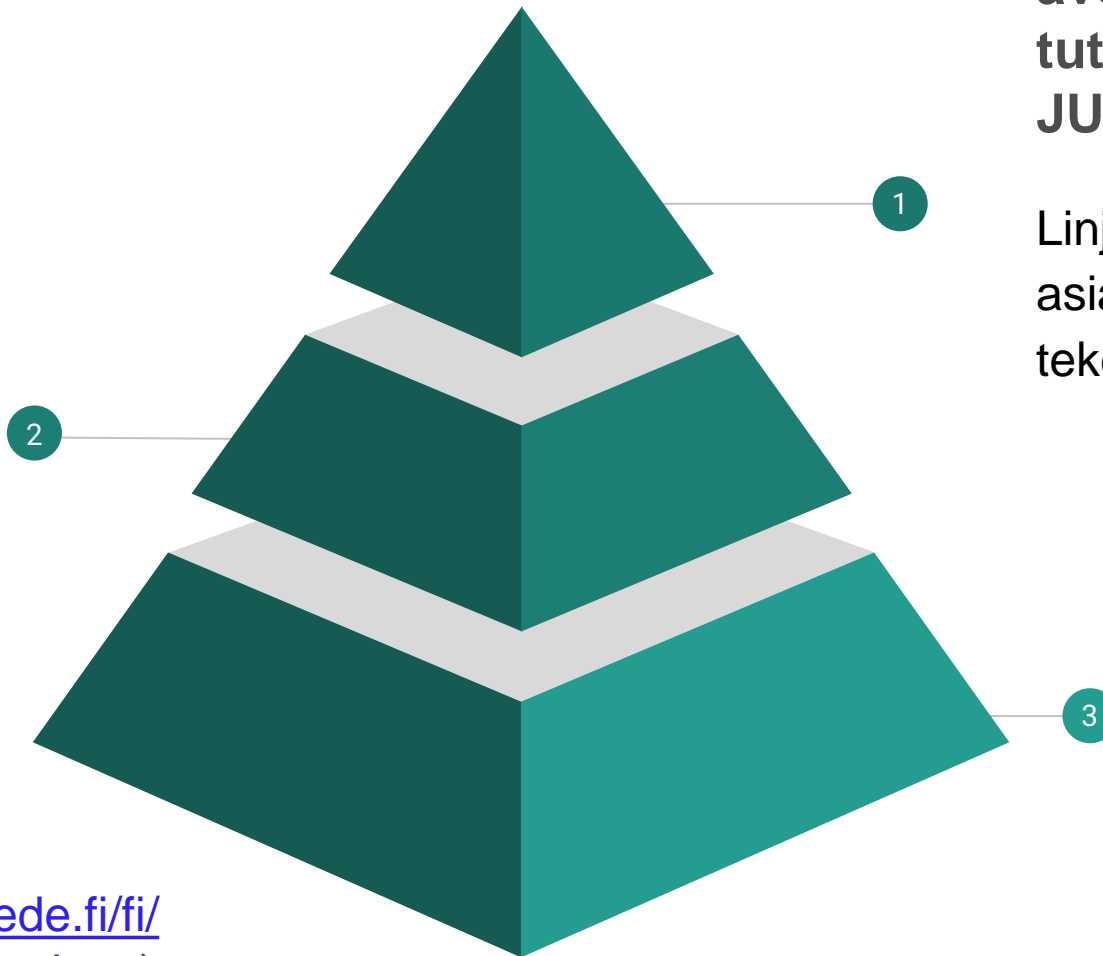
Avoimen tieteen ja tutkimuksen dokumentit

Suomalaisen tutkimusyhteisön avoimuuden LINJAUKSET

Neljä pääteema:

- Toimintakulttuuri
- Julkaiseminen
- **Aineistot ja menetelmät**
- Oppiminen

(<https://avointiede.fi/fi/linjaukset-ja-aineistot>)

Suomalainen avoimen tieteen ja tutkimuksen JULISTUS

Linjaa vision ja prosessin asiantuntijaryhmien tekemille linjauksille.

Avoimen tieteen ja tutkimuksen SUOSITUKSET

Tukevat linjausten täytäntöönpanoa

Miten kansalliset linjaukset syntyvät?

- Avoimen tieteen koordinaatio: Avoimen tieteen asiantuntijaryhmät ja niiden alla toimivat työryhmät.
 - <https://avointiede.fi/fi/asiantuntijaryhmat>
- Yhteiskehittäminen
- Avoin kommentointi

Määritelmiä

- **Tutkimusaineisto:** ”Tutkijan tai tutkimusryhmän tutkimusprosessin aikana käyttämä resurssi, eli digitaalisessa, analogisessa tai fyysisessä muodossa olevaa tieteellisen ja taiteellisen tutkimuksen perusaineistoa.”
- **Tutkimusdata:** ”Tutkimusaineistoa, joka on kerätty, havaittu, mitattu tai luotu hypoteesien vahvistamiseksi ja tutkimustulosten todentamiseksi. Tutkimusdata on yleensä digitaalisessa muodossa, mutta se voi esiintyä myös analogisessa tai fyysisessä muodossa.”

Avoim tiede

Aineistonhallintasuunnittelu

Aineistohallintasunnittelu 1/3

Aineistohallinnan käsikirja (Tietoarkisto)
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/aineistohallinta/miksi-aineistohallintaa-ja-jatkokayttoa/#elinkaari>

Aineistonhallintasuunnittelu 2/3

- Tutkimusdatan avoimen saatavuuden osalinjauksesta:
 - Datanhallinnan koulutus opetussuunnitelmiin perus- ja jatkokoulutuksessa.
 - Ohjeet, käytänteet ja koulutusta datanhallinnan suunnitteluun opiskelijoille, tutkijoille ja muulle henkilöstölle.
 - Opinnäytetöiden ohjaajat osaavat osana ohjaustyötään arvioida ja kommentoida datanhallintasuunnitelmia.

Aineistohallintasuunnittelu 3/3

- Aineistohallintasuunnitelma / datanhallintasuunnitelma (DMP, *Data Management Plan*)
- ”Aineistoajattelu” ajankohtaiseksi uusilla tutkimusaloilla

Avoin tiede

Tutkimusdata tieteellisenä julkaisuna

Tutkimusdata julkaisuna

- Tutkimusdatan asema muuttumassa
- Kustantajat edellyttävät usein tutkimusdatan avaamista osittain tai kokonaan
- Julkaiseminen
 - Datajulkaisu (*data journal*) tai repositorio
 - Vertaisarviointi
 - Viitattavuus

Tutkimusdata julkaisuna 2/2

- Suunnittelun tärkeys – ” tutkimusdata on arvokasta vain, jos se on selkeässä ja ymmärrettävässä muodossa”
- Mari Elisa Kuusniemi & Susanna Nykyri (2021). ”Tutkimusdata tieteellisenä julkaisuna”. *Informaatiotutkimus*, 40(2), 57–71. <https://doi.org/10.23978/inf.109094>

Avoin tiede

”Aineistoja on kaikkialla”

Aineistojen uudelleenkäyttö 1/2

- Laki julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä
 - Astui voimaan heinäkuussa 2021
 - ”Tutkimusaineiston julkaisijan on sallittava tutkimusaineistojen käyttö kaupallisiin tai muihin kuin kaupallisiin tarkoituksiin.”
 - ”Tutkimusaineistojen käyttö on oltava maksutonta.”

(<https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210713>)

Aineistojen uudelleenkäyttö 2/2

- Aineistoja tuotetaan eri sektoreilla
- Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hanke (TiHA), Valtionvarainministeriö
- Digivision 4. lupaus: Data yksilön ja yhteiskunnan käyttöön.
- → opiskelu, opetus, tutkimus, tuote-/palvelukehitys

Avoin tiede

Kansainvälinen näkökulma

Kansainvälisiä tuulia 1/2

- EOSC (European Science Cloud)
 1. Open Science practices and skills are rewarded and taught, becoming the “new normal”.
 2. Standards, tools and services allow researchers to find, access, reuse and combine results.
 3. Sustainable and federated infrastructures enable open sharing of scientific results

(https://eosc.eu/sites/default/files/EOSC-SRIA-V1.0_15Feb2021.pdf)

Kansainväliset tuulet 2/2

- Unescon avoimen tieteen suositus

”[A]voimen tieteen ei tulisi ainoastaan edistää tieteellisen tiedon tehokkaampaa jakamista tutkimusyhteisöissä, vaan lisäksi tukea sitä, että tutkimustietoa ja tiedonvaihtoa otettaisiin vastaan myös perinteisesti aliedustetuilta tai poissuljetuilta ryhmiltä [...], ja että tieteellisen kehityksen, tutkimusinfrastruktuurien ja tieteellisten valmiuksien saatavuuden epätasa-arvoinen jakautuminen eri maiden ja eri alueiden välillä häviäisi.”

(<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000378841>)